

CONSTANTIN GHIOANĂ

**BISERICILE EMERGENTE
VESTICE**

Din perspectivă baptistă românească

Ediție revizuită și adăugită

**Editura RISOPRINT
Cluj-Napoca • 2010**

© 2010 RISOPRINT

Toate drepturile rezervate autorilor & Editurii Risoprint.

Editura **RISOPRINT** este recunoscută de C.N.C.S.I.S. (Consiliul Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior).

Pagina web a CNCSIS: www.cnscis.ro

Toate drepturile rezervate. Tipărit în România. Nicio parte din această lucrare nu poate fi reprodusă sub nicio formă, prin niciun mijloc mecanic sau electronic, sau stocată într-o bază de date fără acordul prealabil, în scris, al autorului.

All rights reserved. Printed in Romania. No part of this publication may be reproduced or distributed in any form or by any means, or stored in a data base or retrieval system, without the prior written permission of the author.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
GHIOANCĂ, CONSTANTIN

Bisericile emergente vestice : din perspectivă baptistă românească / Constantin Ghioancă. -

Ed. a 2-a, rev. și adăugită. - Cluj-Napoca : Risoprint, 2010

Bibliogr.

ISBN 978-973-53-0389-1

2

Editor: GHEORGHE POP
Consilier editorial: MIRCEA DRĂGAN
Design copertă: LUCIAN SURUGIU

Tiparul executat la:

S.C. ROPRINT® S.R.L.

400 188 Cluj-Napoca • Str. Cernavodă nr. 5-9
Tel./Fax: **0264-590651** • roprint@roprint.ro

430 315 Baia Mare • Piața Revoluției nr. 5/1
Tel./Fax: **0262-212290**

DEDICAȚIE

*Dedic această lucrare tuturor acelor care au
curajul de a sta lângă adevărul Evangheliei,
indiferent de prețul care trebuie plătit*

CUPRINS

ABREVIERI	8
CUVÂNT ÎNAINTE.....	9
INTRODUCERE	13
CAPITOLUL 1: APARIȚIA ȘI DEZVOLTAREA BISERICII EMERGENTE.....	19
1.1. Definirea bisericilor emergente	20
1.2. Factori care au favorizat apariția Bisericii Emergente	24
1.2.1. <i>Contextul socio-cultural</i>	24
1.2.2. <i>Contextul religios</i>	45
1.2.3. <i>Contextul teologic</i>	52
1.3. Răspândirea bisericilor emergente	54
1.4. Reprezentați de seamă ai Bisericii Emergente.....	59
1.5. Biserici emergente: exemplificare.....	64
1.5.1. <i>Church of the Apostles, Seattle</i>	64
1.5.2. <i>Sanctus 1 (Manchester, Marea Britanie)</i>	70
Concluzii	72
CAPITOLUL 2: CARACTERISTICI DE BAZĂ ALE BISERICILOR EMERGENTE	73
2.1. Identificarea cu Isus	74
2.2. Transformarea spațiului secular	78
2.3. Trăire în spiritul comunității	83
2.4. Bunăvoință față de cel străin	88
2.5. Slujire cu generozitate.....	93
2.6. Închinare participativă.....	99
2.7. Utilizarea darului creativității.....	105
2.8. Conducere comunitară.....	109

2.9. Unirea spiritualității antice cu cea contemporană	113
Concluzii	120
CAPITOLUL 3: IDENTITATEA BAPTISTĂ ÎN ROMÂNIA	121
3.1. Repere istorice ale bapțiștilor români.....	121
3.2. Elemente distinctive	126
3.4. Noi tendințe în gândirea și practica eclesială	144
Concluzii	152
CAPITOLUL 4. ASPECTE CRITICE ALE EXAMINĂRII MIȘCĂRII EMERGENTE DIN PERSPECTIVĂ BAPTISTĂ ROMÂNEASCĂ.....	155
4.1. Aspecte critice de natură socio-culturală... 156	
4.1.1. <i>Dihotomia modernitate/postmodernitate</i>	157
4.1.2. <i>Relevanța culturală a bisericilor emergente</i>	167
4.2. Aspecte critice de natură teologică..... 175	
4.2.1. <i>Demersul teologic</i>	176
4.2.2. <i>Sfânta Scriptură</i>	183
4.2.3. <i>Evanghelia</i>	192
4.2.4. <i>Iadul</i>	199
4.2.5. <i>Păcatul</i>	202
4.2.6. <i>Soteriologia (doctrina despre mântuire)</i>	207
4.2.7. <i>Misiunea în spirit ecumenic</i>	211
4.3. Aspecte critice ale praxisului eclesial	215
4.3.1. <i>Liturghia</i>	215
4.3.2. <i>Predicarea</i>	219
4.3.3. <i>Conducerea</i>	223
4.3.4. <i>Bisericile din case</i>	228
Concluzii	231

CAPITOLUL 5: EVALUĂRI FINALE ȘI PERSPECTIVE.....	233
5.1. Aspecte pozitive în urma examinării bisericilor emergente	233
5.2. Aspecte negative în urma examinării bisericilor emergente	237
5.3. Conturarea unei tradiții <i>post-evangelice</i> ..	239
5.4. Perspective noi în eclesiologia baptistă românească.....	242
CONCLUZII FINALE.....	245
ANEXA 1 – MIȘCAREA EMERGENTĂ ÎN RAPORT CU ALTE CURENTE EVANGHELICE.....	249
ANEXA 2: CÂTEVA RECENZII RELEVANTE.....	250
ANEXA 3: INTERVIU CU AUTORUL BRIAN MCLAREN	267
ANEXA 4: INTERVIU CU LECT. DR. OCTAVIAN BABAN.....	286
ANEXA 5: SITE-URI <i>PRO, CONTRA ȘI NEUTRE</i> FAȚĂ DE MIȘCAREA EMERGENTĂ.....	296
BIBLIOGRAFIE	297

Abrevieri

- 1 Cor.:** *1 Corinteni*
- Ef.:** *Efeseni*
- engl.:** *engleză*
- F.Ap.:** *Faptele Apostolilor*
- Gal.:** *Galateni*
- Lb. ebr.:** *limba ebraică*
- Lb. gr.:** *limba greacă*
- Lc.:** *Luca*
- Lev.:** *Leviticul*
- Mat.:** *Matei*
- Mc.:** *Marcu*
- n.a.:** *nota autorului*
- NOS:** *Nine O'clock Service.*
- op.cit.:** *opera citată*
- Ro.:** *Romani*
- subl.aut.:** *sublinierea autorului*
- ș.a.:** *și altele*
- 1 Tim.:** *1 Timotei*
- TMTJ:** *The Master's Theological Journal*

CUVÂNT ÎNAINTE

După epuizarea rapidă a primei ediții a ieșit de sub tipar o a doua ediție, revizuită și adăugită, a *Bisericilor emergente*. Această ediție secundă vine cu completări importante în zonele în care se așteptau mai multe detalii. În privința aceasta *feedback*-urile pe care le-am primit din partea cititorilor avizați și neavizați au fost determinante. Ei au fost cei care au spus: „aici vrem să aflăm mai multe!” Sper ca adăugirile care se regăsesc în prezenta lucrare să satisfacă măcar în parte așteptărilor cititorilor.

Nu am pretenția că s-a spus tot ce se putea spune în privința subiectului analizat în această lucrare, dar cred că valoarea ei se justifică din mai multe motive:

- este prima carte care apare în spațiul românesc și care tratează mai amplu tema bisericilor emergente;

- sunt prezentate informații importante legate de postmodernism și identitatea baptistă românească;

- se poate identifica o oarecare scripă profetică în conținutul cărții pentru că, pe lângă informarea masivă legată de bisericile emergente, cititorul este determinat la reflecție și la o scrutare a unor noi perspective în eclesiologie;

– reprezintă o contribuție de pionierat în cadrul discursului teologic evanghelic românesc;

– nu în ultimul rând, este o carte de interes atât pentru teologi și slujitori ai lui Dumnezeu cât și pentru cititorul de rând care este preocupat de mersul vremurilor în care trăim.

Cartea pe care urmează să o citiți este în primul rând rezultatul îndurării lui Dumnezeu. Spun aceasta pentru că numai El mi-a dat sănătate și inspirație ca să pot scrie și tot El a pus alături de mine oameni valoroși fără de care această carte nu ar fi apărut. Toți acești oameni valoroși merită mulțumiri sincere. Cu toate că lista ar putea fi foarte lungă, doresc să îi mulțumesc fratelui conf. dr. Emil Bartoș pentru că m-a sfătuit în realizarea acestei lucrări cu multă dragoste și profesionalism.

Mulțumiri se cuvin a fi aduse și bunului meu prieten, Lect. Drd. Sorin Bădrăgan, pentru că m-a încurajat cu sinceritate și totodată mi-a facilitat accesul la un program de cercetare în biblioteca facultății *Regent's Park College* din Oxford.

În același gând, îi mulțumesc și fratelui coleg lect. dr. Octavian Baban, care a acceptat cu drag să-mi răspundă la câteva întrebări pentru realizarea unui interviu legat de bisericile emergente. (Vezi anexa 2).

Sincere mulțumiri îi aduc și doamnei profesoare Mocuța Georgeta, care a corectat

materialul acestei lucrări, Corinei Pop pentru tehnoredactare și lui Lucian Surugiu pentru copertă.

Mulțumesc fratelui drd. Marius Silveșan pentru că a citit acest material și mi-a oferit sugestii demne de apreciere.

Soția mea, Cristina, merită la rândul ei un buchet frumos de mulțumiri pentru răbdarea de care a dat dovadă în timpul cercetării și redactării acestei lucrări și pentru zâmbetul ei care m-a îndemnat să lucrez cu mult spor.

Și de ce nu, băiețelul nostru, Teofil, merită mulțumiri pentru că a acceptat de multe ori să se joace de unul singur când tatăl lui era prea ocupat cu bisericile emergente.

*Pentru tot ce reușim să realizăm
fie Numele Domnului lăudat!*

București, 2010

INTRODUCERE

Teologia este captivantă și oferă satisfacții reale atunci când se întrezăresc aplicațiile sale practice. Exercițiul teologic pur teoretic este lipsit de viață, dar reflecțiile practice stârnesc interesul și râvna cercetătorului. Astfel, cadrul teologic trasat de eclesiologie este unul plin de viață pentru că *în sfera bisericii se regăsesc multe elemente practice ale discursului teologic.*

Fără reflecțiile eclesiologice legate de organizarea și conducerea bisericii, închinarea în biserică, misiunea bisericii, predicare, lucrarea pastorală, consiliere etc., exercițiul teologic ar fi unul plictisitor.

Așa se face că, încă de la nașterea ei în ziua Cincizecimii, biserica creștină s-a angrenat într-o frământare continuă spre a îmbina teologia cu practica în modul care putea reprezenta cel mai fidel voia lui Dumnezeu. Din această pricină, în timpul persecuțiilor din primele veacuri, creștinii au fost gata să plătească pentru convingerile lor chiar cu prețul vieții. Alții s-au angajat cu entuziasm în demersurile apologetice specifice perioadei patristice, alții au băjbăit prin întunericul Evului Mediu, alții s-au zbatut pentru ivirea zorilor Reformei, alții au fost capturați de dorința unor

treziri spirituale și pentru sfințire, alții s-au pretat la o diluare a doctrinelor din considerente ecumenice, alții s-au frământat cum să-i atragă pe necreștini în Biserică, iar alții cum să dialogheze cu semenii de alte religii ș.a.m.d. Biserica creștină a încapsulat în istoria ei multe frământări și lupte.

Ultima dezbatere eclesiologică, mai mult decât controversată și specifică în mare măsură contextului socio-cultural în care trăim (fiind numit context postmodernist), este cea legată de apariția *Bisericii* sau a *Mișcării Emergente*¹. În viziunea aderenților la această mișcare, *Biserica Emergentă reprezintă tipul de biserică de care are nevoie societatea postmodernă.*

Drept urmare, lucrarea de față își propune să abordeze un subiect deosebit de controversat, dar, în același timp, foarte semnificativ din punct de vedere eclesiologic.

Ce știm despre Mișcarea Emergentă și cum este ea văzută dintr-o perspectivă baptistă românească? Acestea sunt cele două întrebări fundamentale la care vom încerca să răspundem în paginile prezentei lucrări.

În *Capitolul 1* prezentăm *apariția și dezvoltarea Bisericii Emergente*. Desigur, vom încerca aici mai întâi să definim bisericile emergente,

¹ Mișcarea este cunoscută în limba engleză sub denumirea de „Emerging Churches”.

apoi să analizăm factorii² care au contribuit la apariția lor, modul în care s-au dezvoltat și, în final, vom aminti câțiva reprezentanți de seamă din cadrul acestei mișcări și diverse resurse electronice pe tema bisericilor emergente, plus două exemple de biserici emergente. Acest lucru este deosebit de util pentru ca cititorul român să poată identifica ușor pe cei care fac parte din mișcarea emergentă atunci când cărțile acestora apar pe piața românească.

În *Capitolul 2* identificăm *caracteristicile de bază ale Bisericii Emergente*. Prezentând aceste caracteristici vom descoperi nouă criterii după care putem evalua dacă o biserică este emergentă sau nu. Desigur, este important de știut aici că aceste trăsături care vor fi prezentate sunt redată din perspectiva bisericilor emergente – modul în care se definesc ele însele, conform întrebării „*ce spui tu despre tine însuși?*” Nu vom emite judecăți asupra elementelor bune sau rele care vor fi prezentate. Vom face o analiză critică a lor în capitolul 4.

În *Capitolul 3*, denumit *Identitatea baptistă în România*, conform scopului acestei lucrări aducem în discuție și câteva repere istorice ale bapțiștilor români, câteva elemente distinctive ale lor,

² Un accent deosebit va fi pus pe contextul socio-cultural marcat de tranziția de la modernitate la post-modernitate.

anumite aspecte relevante din *Mărturisirea de Credință* și apoi, succint, vom prezenta noi posibile tendințe în gândirea și practica eclesială. Necesitatea acestui capitol este justificată prin faptul că nu se poate contura o perspectivă baptistă românească asupra bisericilor emergente fără cunoașterea câtorva noțiuni de bază legate de bapțiștii români.

În *Capitolul 4*, partea cea mai vastă a acestei lucrări, ne vom strădui să prezentăm câteva *Aspecte critice ale examinării Bisericii Emergente din perspectivă baptistă românească*.

În această secțiune avem în vedere trei dimensiuni: aspecte critice de natură socio-culturală, de natură teologică și aspecte critice ale praxisului eclesial. Lupta este, deci, pe plan cultural, pe plan doctrinar, dar și pe plan practic. Aici este locul în care vrem să tragem un semnal de alarmă cu privire la pericolele iminente pe care le aduce această mișcare. Tot aici însă vrem să descoperim și elemente pozitive, acolo unde acestea există.

În *Capitolul 5*, ultimul al prezentei lucrări, se cuvine a fi prezentate câteva *Evaluări finale și Perspective*. În lumina acestor evaluări vom căuta să separăm aspectele pozitive de cele negative în cadrul mișcării emergente. În al doilea rând, vom prezenta pe scurt reliefaarea tot mai frecventă a unei

perspective sau tradiții post-evangelice. Prezentăm acest aspect, din nou, cu scopul de a atrage atenția asupra adevărului că teologia și cultura vestică în general se îndepărtează de moștenirea evanghelică conservatoare (fidelă autorității Scripturii), iar evanghelicii din România trebuie să fie atenți la astfel de tendințe.

În final, ne propunem să aflăm dacă există sau vor exista nuanțe noi în gândirea și practicile bisericilor baptiste românești.

Concluziile finale ale lucrării subliniază elementele fundamentale care s-au cristalizat în fiecare dintre capitole, oferind un sumar al subiectului care a fost propus spre analiză.

Abordarea eficientă a subiectului ales a întâmpinat deopotrivă avantaje și dezavantaje.

Avantajele au constat în abundența de resurse bibliografice pentru prima diviziune naturală a lucrării, și anume prezentarea Bisericii Emergente. Web-site-urile, blogg-urile, cărțile, revistele, jurnalele și tot felul de alte resurse au constituit un material de preț pentru schițarea unui portret al Bisericii Emergente.

Dezavantajul a fost adus de resursele deosebit de limitate pentru cea de-a doua parte

principală a lucrării – o perspectivă baptistă asupra bisericii emergente.

În țara noastră s-a scris foarte puțin pe această temă și doar în mod tangențial. În consecință această carte este rezultatul unei munci de pionierat pe un teren dificil, dar deosebit de provocator.

CAPITOLUL 1: APARIȚIA ȘI DEZVOLTAREA BISERICII EMERGENTE

Avalanșele sunt caracterizate de rapiditate și forță. În goana lor zbuciumată acestea antrenează ce întâlnesc în cale, ducând împreună cu ele tot ceea ce altădată stătea nemișcat. Ceva asemănător are loc și în sfera eclesiologică contemporană. Lumea teologică virtuală și ultimele cărți care au apărut în domeniul eclesiologiei au fost inundate de un subiect care a stârnit multe dezbateri, controverse și chiar orientări noi. Este vorba despre apariția așa-numitelor „*biserici emergente*”. Fenomenul a căpătat o așa de mare notorietate încât și cei care multă vreme au stat nemișcați se văd nevoiți să dea un răspuns. Dar ce se poate spune despre această nouă mișcare?

Bisericile emergente reprezintă un fenomen relativ nou pe scena frământărilor care au loc în zona eclesiologiei evanghelice.

După cum se va vedea în rândurile următoare, aceste biserici au apărut și s-au dezvoltat în mod special în Marea Britanie, Statele Unite ale Americii și Australia. Totodată, ne mai propunem ca în acest capitol de debut al lucrării să definim conceptul de *biserică emergentă* și mai apoi să indicăm câteva

repere de seamă ale apariției și dezvoltării acestei mișcări eclesiologice.

1.1. Definirea bisericilor emergente

Orice tentativă de a defini bisericile emergente trebuie să conțină mai întâi o clarificare a verbului „a emerge”, respectiv a adjectivului „emergent”. În România acest termen nu este foarte cunoscut și este folosit cu referire la biserici numai foarte rar și în cercuri restrânse.

Așa după cum indică Dicționarul Explicativ al Limbii Române, verbul *a emerge* se folosește în fizică și se referă la corpuri sau radiații care „părăsesc un sistem de medii.”³ Înțelegem așadar că ceva este *emergent* dacă *traversează un anumit spațiu sau domeniu îndreptându-se într-o nouă direcție*.

Când aplicăm acest termen în domeniul eclesiologiei, se întrevide deja că bisericile emergente sunt „*biserici în mișcare*”. Ele se află într-o continuă călătorie a cărei destinație nu se cunoaște cu exactitate. Ce se știe sigur este că ele nu ajung niciodată la o finalitate, întrucât partenerul lor de călătorie care stabilește traseul este cultura, cea

³ *Dicționarul Explicativ al Limbii Române*, Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan - Al. Rosetti”, ediția a 2-a, rev., (București: Univers Enciclopedic Gold, 2009), p. 351.